

vpeljavo poštnih hranilnic in živo jim priporočam, da jo porabijo. J. H.

Zgodovinske stvari.

Žumberški okraj in Marijindolska občina v razmeri z deželo Kranjsko.

(Konec)

Za Marije Terezije leta 1746. priklopilo se je navedeno ozemlje Slunjskemu polku vojne krajine; toda kmalu so prepiri nastali zaradi meje med Kranjsko in Hrvatsko, kateri pa še dosedaj niso končno dognani. Obravnave gledé teh prepиров dale so uže prejšnjim kranjskim stanovom, pa tudi poznejšemu deželnemu zboru, in sicer najbolj onemu leta 1863., priliko, da so kazali na vtrjene pravice Kranjske; al visoka vlada tega ni v poštev vzela, temveč odredila je mejo leta 1865., a ne da bi se bila ozirala na vtrjene pravice dežele kranjske. Deželni zastop kranjski pa je to vladino uredbo l. 1866. z izrečnim pridržkom na znanje vzela, da se je tadaj, kedar se bode vojna krajina odpravila, potezati za pravice Kranjske.

Leta 1869. se je ta stvar zopet sprožila v deželnem zboru. Vsled zadevnega predloga jo je ustavni odsek pretresal in nasvetoval, naj se deželni odbor za obveščanje teritorialnih pravic vojvodstva Kranjskega do cesarskim ročnim pismom 19. avgusta l. 1869. razpuščenih delov vojne krajine c. kr. Slunjskega polka, to je 11. in 12. kompanije njegove — žumberški okraj — isto tako tudi za to poganja, da se marijindolska občina spoji z vojvodstvom kranjskim. Toda predmet ta ni prišel do obravnave, ker je bil dan pozneje deželni zbor zaključen.

Cesarskim manifestom dne 15. julija t. l. je spojitve hrvatsko-slavonske Krajine s kraljestvom hrvatsko-slavonskim določena; al zadeva zastran Žumberka in Marijindola je zopet obvisela. §. 26. zadevnega cesarskega ukaza dne 15. junija gledé navedene spojitve namreč izrečno določuje tako-le: „Ker se pogoj, stavljen v členu IV. postave od leta 1872., po katerem je pokrajenje ob enem izvršiti z uravnanjem meje gledé žumberškega okraja in marijindolske občine, dosedaj ni mogel doseči, je samo ob sebi razumljivo, da določba omenjenega postavnega člena, vsled katere pokrajenje navedenih ozemelj začasno obvisi, merodajna ostane do tadaj, kedar se bode vprašanje zastran uravnanja meje ustavno rešilo. Da se pa uprava navedenih ozemelj ne ovira, jo izročam začasno svojemu banu.“

Tako cesarski sklep. Radovedni smo, kako bode kranjski deželni zbor v tej za Kranjsko važni reči dalje postopal.

Slovansko slovstvo.

* *Lurška mati Božja.* Francoski spisal Henrik Lassere, poslovenil in na svitlo dal Franjo Marešič, kaplan v Št. Vidu nad Ljubljano. V Ljubljani. Tisek Klein in Kovačev.

Imenitno to knjigo, za katero je pisatelj Henrik Lassere dobil pohvalo in blagoslov od papeža Pija IX. in katera je v 7 letih na Francoskem doživela sto dva in štirideset natisov ter je uže preložena v skoro vse evropske jezike, imamo tedaj zdaj tudi mi Slovenci. Ni nam po takem treba te slavne knjige, zanimive pri prostemu pa tudi naobraženemu čitatelju še le na dolgo in široko priporočati, ker toliko natisov in prevodov v

tako kratkem času dovolj jasno govori za njeno veliko vrednost. Dobiva se ta knjiga, katera obsega 17 tiskanih pôl, pri gosp. prelagatelju samem v Št. Vidu in pa v katoliški bukvarni v Ljubljani. Stane mehko vezana 1 gold., v polplatnu 1 gold. 20 kr., v polusnji 2 gold. 25 kr. in vse v platnu 1 gold. 40 kr. Po pošti za vsak iztis 10 kr. več. Kdor vzame 10 iztisov, dobi jih poštnine proste.

* *Jugoslovanski Stenograf* pričel je s 1. avgustom t. l. svoj peti letnik. Mi smo uže večkrat priporočali ta izvrstni list slovenskemu občinstvu, a vse eno bi skoro bil moral ponehati zavoljo pomanjkanja denarne pomoči, če ne bi bil blagi knez Aleksander I. podaril mu 600 levov subvencije, kot neobhodno potrebni naučni knjigi za stenografijo. Prva številka tega lista prinaša razun omenjenega ukaza knezovega zgodovino stenografije v bolgarskem jeziku, poduk o bolgarski stenografiji, životopis Fr. X. Gabelsbergerja, slavnega iznajdenika stenografije, oceno prof. Magdičeve „Stenografije hrvatske“ v hrvatskem jeziku, naznanilo novih knjig in časnikov tesnopisnih, dopise, različne stenografične novosti iz Nemčije, Avstrije in Anglije v bolgarskem in stenografičen razgled pri južnih Slovanih v francoskem jeziku. Razun vsega tega ima pa ta, kakor vsak drug list, litografirano prilogo v stenografičnem pismu, katera prinaša: pesen bolgarsko „Po noči“, poduki stenografom, stenografovan životopis Gabelsbergerjev, popis Sofije od dr. K. Jirečeka in ponatis slovenske pesni „Pred bogom“ iz prof. Heinrichove stenografične molitvene knjižice, ki je nedavno izšla v Ljubljani. Ta bogati obseg uže sam dosti priporoča ta časnik, ki izhaja v Sofiji vsaki drugi mesec ter stane na leto 2 gold. Mi želimo, da bi rodoljubi slovenski, posebno pa naša mladina, mnogobrojno posegli po njem.

Mnogovrstne novice.

* *Kakošna bo prihodnja zima?* Uže se proglašajo preroki o prihodnji zimi. Eni prerokujejo prav hudo zimo in sicer zato, ker res je (Haidekraut, Erica vulgaris) svoje cvetje nastavlja do vrha stebela. To pa je po starodavnem pravilu lovcev in kmetov gotovo znamenje ostre zime. — Čujmo še drugega vremenskega preroka, ki pravi, da je star in potrjen pregovor ta-le: Na sv. Jakoba dan cvete sneg (to je, podoba podnebja ta dan kaže, kakošna bo prihodnja zima). Po večletnih izkušnjah utegne letošnja zima prav suha biti in z malo snegom, ki bode prvokrat še le meseca decembra padel. — Kdo teh dveh prerokov je pravo zadel?

* *Konec svetá.* — Nedavno se je v nekaterih časnikih prerokoval konec svetá za tisto leto, ko bode Velika noč padla na dan sv. Marka (25. aprila), binkoštna nedelja na dan sv. Antona (13. junija), sv. Rešnje telo pa sv. Janeza Krstnika dan (24. junija) — kar se bode zgodilo leta 1886., tedaj čez 5 let. Da tedaj potolažimo vse tiste, ki morebiti uže svoj testament delajo in se pripravljajo na konec svetá leta 1886., naj jim povemo to-le: Res je, da leta 1886. bodo imenovani prazniki 25. aprila, 13. in 24. junija, al vedeti je treba, da oni trije prazniki so uže v prejšnjih časih padli na navedene dneve in to leta 919., 1014., 1109., 1204., 1451., 1666. in 1734., in da po l. 1886. bodo padli na iste dneve leta 1943., 2038. in 2199. Naj tedaj nikogar ne straši tako prerokovanje, kajti konec svetá vé Edini tisti nad nami, ki svetu „veliko praktiko“ piše.

Če pa naši pozemeljski preroki letos zavoljo repatih zvezd (kometov) prerokujejo dobro vinsko letino,

utegnejo pravo prerokovati, kajti leta, ko so se prikazale repatice na nebu, so res skor zmerom bogate vinske letine bile. („Kometenjahr — gutes Weinjahr“.)

* V Bosni in Hercegovini — kakor „Soča“ dobro poroča — niso stvari še tako uredjene, kakor bi bilo ljudstvom v srečo. Pritožujejo se, da se Nemci in Magjari preveč vsiljujejo, ki po tuje občujejo z ljudstvom. Iz vsega se vidi, da bi ti dve pokrajini Magjari radi pridobili in v obče svoje kraljestvo razširili. Zato je poslal zdaj njih minister Szlavy barona Lappenna zaradi pravnih zadev v posedeni deželi; ta Lappenna pa je velik nasprotnik Slovanom. Magjari hočejo, kakor nemški nacijonalci, Slovane zatreti; zato tu pa tam kričé, kakor da bi bil uže Rus v njih deželi. Zato lažejo, kakor da bi bil uže Rus z denarjem podpiral avstrijske Slovane po Ogerskem. Magjari zatirajo tudi Rumune; zato kričé, kakor da bi rumunski Rumunci meje naše prestapljali. Magjari bi radi sovraštvo vzbudili med Rusijo in Avstrijo, da bi toliko lože Slovane zatirali.

Naši dopisi.

Iz Rusije 5. avg. :: (Konec.) — Dalje se izlagajo te štiri zadeve po vrsti. O preganjanji in zatiranji vere je rečeno to-le: „Vlada se je zopet odločila, še enkrat in „poslednjikrat“ umakniti se tirjatvam radikalcev, ter jim je v žrelo vrgla vero, naj jo požró. Začelo se je noro, vrtoglavo, slepo preganjanje vsega, karkoli je v kaki dotiki z vero. Ministri, deputati parlamenta, udje in svetniki municipalnih uprav, žurnalisti, ulični vlačugarji in potepini, vsi vprek so hiteli — kdo bo prej — oponašati, zasramovati, preganjati, teptati vse, kar je duhovnega, svetega. Iz šol so izgnali učitelje vere (katehete), a vsled za njimi so vrgli iz šolskih sob svete podobe in križe; iz bolnišnic so izgnali usmiljene sestre; vladni komisarji s policijsko in vojno silo razbivali so vrata samostanov ter s hohotom in vriščem druhali iztirali iz njih pohlevne in krotke prebivalce; sestavile so se po vsej deželi družbe „svobodne misli“, katerih udje ne smejo biti v nikaki dotiki z duhovstvom; vojakom je bilo ostro prepovedano hoditi v cerkev; prepovedane so bile procesije in vsak verski obred zunaj cerkve; izgnali so iz službe vse tiste ljudi, koji niso hoteli javno zatajiti svoje vere; vso deželo je objela neka strast, neka ostra bolezen, katera se lahko imenuje teofobija ali bogobojažen, bali pa se niso Boga, ampak bali so se imena božjega, izganjali so ga povsod, kjerkoli so ga našli. Tako na pr. novi zakon o ljudskih šolah ni bil sprejet zato, ker deputati parlamenta nikako niso mogli privoliti, da bi se imenovalo ime božje če prav samo v enem kotiču enega paragrafa tega čudnega šolskega zakona, v katerega so ga želeli senatorji skriti, za kar so glasila naših „liberalcev“ francoske senatorje ostro posvarila.....“

Tako piše Katkov v „Moskovskih Vedomostih“ 24. julija (to je 5. avg.) v št. 203.*) — Stasjulevič meče

*) Tej izjavi našega gosp. dopisnika nasproti ne moremo razumeti onega „poslanega“, ki smo ga v včerajšnjem „Slovcu“ čitali s temi-le besedami: „Ker se mudim nekoliko dni v središču Slovenije, stopim tudi v ljubljansko čitalnico, hoteč brati kak poljski časopis. Pa čuda velika! ne enega nisem dobil. Videl sem pa ruske tri, in med njimi „Moskovskie Vedomosti“, to je, list, ki je uredovan od Katkova, od tistega Katkova, ki zahteva, da se morajo vsi neruski Slovani odpovedati svoji veri in svojim jezikom ter sprejeti pravoslavno vero in ruski jezik; od tistega Katkova, ki zahteva, da se absolutizem ne sme na Ruskem odpraviti, od tistega Katkova, kateremu pošteni Rusi niso hoteli roke podati, ko jim jo je

„Moskovske Vedomosti“ v en koš z „Rusjo“ Aksakova. Ta dva časopisa se med seboj nikoli ne kavsata, kar piše eden, to trdi drugi, oba spadata k glavnim glasilom ruskih narodnjakov, naj jih Stasjulevič pita s „slavjanofili“, ali s „panslavisti“ ali z „varijagri“, to prepustimo njegovemu okusu ter podajamo to-le uganjko: Ruski „panslavist“ obžaluje preganjanje vere na Francoskem, ruski „liberalce“ se je veselí. Katero vero preganja francoska vlada na žalost ruskih „panslavistov“ in na radost ruskih „liberalcev“? Katoliško, zakaj pravoslavne vere na Francoskem ni. Je tedaj verjetno, da bi ruski „panslavisti“ hoteli avstrijskim katoliškim Slavjanom jemati njihovo vero, in da bi se ruski „liberalci“ iskreno potezali za obrambo katoliške vere avstrijskih Slavjanov? Na to vprašanje si bodo častiti čitatelji sami odgovorili. Jaz morem le to-le še pristaviti: V desetih letih svojega bivanja v Rusiji sem se prepričal, da ruski narodnjaki vsakega spoštujejo, kdor ima iskreno prepričanje, da narodnost in vera v Boga ni prazna stvar, in tacega človeka oni nikoli ne nadlegujejo s proselitizmom, zato pa tudi oni sami iskreno izpovedujejo svojo vero, in kedar jih kdo s proselitizmom nadleguje, oni odkritosrčno zjavljujejo, da ne čutijo nikake potrebe, zatajevati svojo vero. Tak pomen ima članek Aksakova; — „kakoršen je mev, takošen odmev“, pravi prislovica. Na drugi strani sem se pa tudi prepričal, da ruski „liberalci“ s takim ošabnim zaničevanjem gledajo na vse, kar je v kaki dotiki z vero v Boga, s kakoršnim zaničevanjem vero zasmehujejo liberalci v drugih deželah. Časopisi Stasjuleviča, kakor tudi „Strana“ in Kijevska „Zarja“ se izdajajo na kredit poljskega žida Hinzburga, redaktorji so razni liberalci, glavna njihova zadača pa je: hujskati avstrijske in balkanske Slavjane na Ruse, kedar je priložnost, pa Ruse na avstrijske in balkanske Slavjane, ker v tem liberalci vidijo najbližjo pot k brezverstvu in k breznarodnostnemu komunizmu; mi pa, v Avstriji, na Balkanu in v Rusiji, pobiramo v svoje časopise strup in otrovo iz ostudnih gnjezd teh gnjusnih gadov brez narodnosti in brez vere.

Iz Dolenjega Zemona 20. avgusta. — Dovolite mi, drage „Novice“, malo prostora, da pojasnim poročilo slabo podučenega dopisnika v „Slovcu“ od 28. dne julija, št. 82. Omenjeni dopisnik dolži Bistričane, oziroma c. kr. okrajno glavarstvo postojnsko, da so Podgrajcem edino pot zaprli. Istina je, da je bila pot zaprta, a ne od Bistričanov, ampak po občini Jablanski po porazumljenji s sl. c. kr. okrajnim glavarstvom. To pa je bilo silno potrebno zaradi varnosti, ker je znano, kako malomarno se po Istri v enacih zadevah skrbi in ker je bilo paziti, da se kozé na našo stran ne zatrosijo. Živeža kupiti in dovažati se jim pa ni zabranilo, kakor dopisnik trdi. To bi se sicer res bilo moglo drugače zgoditi, ako bi bilo kaj Podgrajcem mar; da jim pa ni bilo mar, zabraniti nalezljivo bolezen, razvidno je iz tega, da so se kozé pol leta njegovale. Da bi ne bilo podpisano županstvo in pa c. k. okrajno glavarstvo Postojnsko skrbelo, bile bi se gotovo kozé po vsem okraji zatrosile in še zdravnik ne bi bil prišel, da bi bolezen, kolikor toliko zavrl. — Naj navedem le en zgled, kako se skrbi po Istri za obrambo nalezljivih bolezní: Bilo je pred kacimi 6 leti, kar je en sam človek zatrosil kože v Jelšane tako, da je bila vsa vas in celó vsa fara Jelšanska kozava. Omenjeni človek šel je iz Jelšan na svoj prejšnji dom svoje sorodnike ob-

ponujal pri Puškinovi slovesnosti in dr. Piragovem jubileju. Sramota je, če kak Slovan in katoličan prebira list, ki je vredovan od Katkova, katerega Rusi sami zaničujejo.

Poljak iz Varšave“.

Kako da se z imenom ni podpisal, kdo da je ta „prijatelj poštenih Rusov“? Vred.